

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 217/03-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránaya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ing. A. P., bytom N., zastúpeného advokátom JUDr. I. H., Advokátska kancelária, L. M., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1876/98 na neverejnom zasadnutí 18. februára 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Dolnom Kubíne v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1876/98 p o r u š i l základné právo Ing. A. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Dolnom Kubíne p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1876/98 konal.

3. A. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu j e Okresný súd v Dolnom Kubíne p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Dolnom Kubíne j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Ing. A. P. v sume 7 300 Sk (slovom sedemtisícristo slovenských korún) na účet advokáta JUDr. I. H., Advokátska kancelária, L. M., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ing. A. P. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 217/03-12 z 1. októbra 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. A. P., bytom N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. I. H., Advokátska kancelária, L. M., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 1876/98.

Sťažovateľ uviedol, že 7. októbra 1998 podal okresnému súdu návrh na ochranu osobnosti. Dňa 2. decembra 1999 vzniesol námietku proti postupu zákonného sudcu, ktorý podľa jeho názoru predlžuje konanie, čím odd'aluje rozhodnutie. Výsledkom tejto námietky bolo prikázanie veci inému sudcovi. Aj napriek písomným výzvam a urgenciám do dňa podania návrhu ústavnému súdu nedošlo ku skončeniu veci, a dokonca ani k vytýčeniu pojednávania.

Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd vyslovil, že okresný súd svojím nekonaním v uvedenej veci porušil jeho ústavné práva, prikázal okresnému súdu vo veci konať, priznal mu primerané finančné zadostučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch a zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania.

Na základe výzvy ústavného súdu sťažovateľ 22. septembra 2003 doplnil svoje podanie tak, že predložil sťažnosť adresovanú Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) z 18. februára 2000, odpoveď ministerstva spravodlivosti č. 5502/2000-513 z 8. marca 2000 a kópiu odpovede okresného súdu č. Spr 2015/00 z 15. mája 2000 na jeho sťažnosť. Zároveň uviedol, že je konaním okresného súdu traumatizovaný, pretože nemôže právne preukázať skutočnosti, ktoré odporcovia zverejnili v miestnych médiách, čím podľa jeho názoru došlo k poškodeniu jeho mena.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd:

1. Vyslovil, že okresný súd svojím nekonaním vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 1876/98 porušil jeho ústavné práva zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy.
2. Prikázal okresnému súdu vo veci konať.
3. Priznal mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 100 000 Sk a uložil okresnému súdu, aby uhradil jeho trovy konania podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Právny zástupca sťažovateľa v liste zo 16. februára 2004 uviedol, že netrvá na ústnom prejednaní veci, a žiadal, aby ústavný súd priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 100 000 Sk, ako aj trovy právneho zastúpenia sťažovateľa za dva úkony po 3 650 Sk, spolu 7 300 Sk na jeho účet.

Na základe výzvy ústavného súdu z 11. decembra 2003 sa k veci vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 963/03 zo 4. februára 2004, v ktorom uviedol, že: „Žaloba vo veci bola tunajšiemu súdu podaná dňa 07. 10. 1998. Navrhovateľ bol vyzvaný

na zaplataenie súdneho poplatku z podanej žaloby dňa 09. 10. 1998 a poplatok zaplatil 30. 10. 1998. Na deň 20. 05. 1999 bol vo veci vytýčený termín pojednávania, kedy súd vypočul navrhovateľa, odporcu v I/ rade a odporcu v II/ rade, pričom pojednávanie odročil na neurčito za účelom predloženia listinných dokladov. Ďalšie pojednávanie prebehlo 02. 12. 1999, kedy bol opätovne vypočutý navrhovateľ a odporca v I/ rade, pričom právny zástupca navrhovateľa vzniesol námietky zaujatosti proti konajúcemu sudcovi, preto bolo pojednávanie odročené na neurčito. Krajský súd v Žiline svojím rozhodnutím sp. zn. 7 Nc 450/99 zo dňa 10. 03. 2000 vylúčil JUDr. Š. Z. z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Konajúci sudca spisový materiál predložil vtedajšiemu predsedovi tunajšieho súdu JUDr. M. S. na rozhodnutie o pridelení veci ďalšiemu zákonnému sudcovi. Je potrebné uviesť, že JUDr. Š. Z. bol zákonným sudcom vo veci do momentu, keď bola vec po rozhodnutí Krajského súdu v Žiline dňom 02. 05. 2000 pridelená vtedajším predsedom Okresného súdu Dolný Kubín na ďalšie konanie JUDr. M. B. Táto sudkyňa od 02. 05. 2000 do 30. 09. 2003 vo veci neurobila žiaden úkon a dňom 30. 09. 2003 sa vzdala funkcie sudcu. Vec bola opatrením predsedu súdu pridelená na ďalšie konanie JUDr. K. P., ktorá sa stala sudkyňou 08. 10. 2003. Táto sudkyňa vo veci vytýčila termín pojednávania na deň 27. 02. 2004. Dňa 16. 04. 2003 bol spisový materiál zapožičaný vtedajšiemu Okresnému úradu justičnej polície PZ Dolný Kubín k ich veci ČVS: OUJP-444/2002, odkiaľ bol vrátený až dňa 20. 01. 2004, hoci bol zo strany tunajšieho súdu daný súhlas s jeho zapožičaním do 25. 04. 2003.“ Predseda okresného súdu súhlasil s upustením od ústneho pojednávania veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný stav konania v predmetnej veci:

Okresnému súdu bola 7. októbra 1998 predložená žaloba o ochranu osobnosti. Návrh sťažovateľa obsahoval aj prílohy, ktorými malo dôjsť k narušeniu osobnej integrity, išlo o list Pozemkového spoločenstva Tvrdošín Katastrálnemu úradu Žilina z 29. januára 1998,

listy členom urbárskeho spoločenstva (č. 1. 8 – 12) a výzvu členom urbárskeho spoločenstva (č. 1. 13 – 15).

Dňa 9. októbra 1998 vydal sudca pokyn doručiť žalobu odporcovi na vyjadrenie v lehote 15 dní. Zároveň bola vypravená výzva na zaplatenie súdneho poplatku 22. októbra 1998.

Dňa 16. apríla 1999 podal sťažovateľ žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 20. apríla 1999 bolo nariadené pojednávanie na 20. máj 1999 o 12.00 h. Zároveň boli účastníci konania vyzvaní, aby predložili doklady z prevodu nehnuteľnosti. Bolo vyžiadané vyjadrenie katastrálneho odboru Okresného úradu Tvrdošín k predaju pozemkov družstvom.

Dňa 12. mája 1999 predložil Okresný úrad Tvrdošín požadované kúpne zmluvy (č. 1. 26 – 38).

Dňa 18. mája 1999 sťažovateľ doložil doklady (č. 1. 39 – 76).

Dňa 25. mája 1999 sa konalo pojednávanie za účasti sťažovateľa a odporcu (č. 1. 77 – 85), ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že sťažovateľ mal predložiť doklady k transformácii Poľnohospodárskeho družstva Žiarec.

Dňa 15. júna 1999 sudca nariadil termín pojednávania na 2. december 1999.

V spise na nachádzajú doklady prof. Š. (č. 1. 86 – 96), nie je však zrejmé, kto ich doložil.

Dňa 2. decembra 1999 sa konalo vo veci pojednávanie za účasti sťažovateľa a odporcov, ktoré bolo odročené na neurčito.

Sťažovateľ vyslovil námietku zaujatosti sudcu (č. 1. 100), ku ktorej sudca pripojil vyjadrenie (č. 1. 101).

Dňa 16. decembra 1999 bol spis predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“).

Dňa 20. decembra 1999 sťažovateľ písomne doplnil návrh na vylúčenie sudcu (č. 1. 104 – 106).

Dňa 10. marca 2000 krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Nc 450/99 vylúčil sudcu JUDr. Z. Rozhodnutie krajského súdu bolo doručené okresnému súdu 12. apríla 2000 a spis bol opatrením predsedu okresného súdu pridelený sudkyňi JUDr. B., ktorá vo veci až

do odchodu z okresného súdu 30. septembra 2003 nevykonala žiadny úkon okrem toho, že spis bol zapožičaný 16. apríla 2003 Okresnému úradu justičnej polície Policajného zboru Dolný Kubín k sp. zn. 444/2002-PZ.

Spis bol vrátený až 20. januára 2004 a ústavnému súdu predložený 12. februára 2004. Vo veci je vytýčený termín pojednávania na 27. február 2004.

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúmal ústavný súd s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu v súlade so svojou doterajšou judikatúrou podľa právnej a faktickej zložitosti veci,

podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. I. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, III. ÚS 144/03 a iné).

Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení základného práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu.

Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o ochranu osobnosti. Ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by ospravedlňovala dôvody vzniknutých priesťahov.

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci na okresnom súde, ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom.

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa, je správanie samotného súdu. Obdobie úplnej nečinnosti predstavuje dobu od 12. apríla 2000 do 20. januára 2004, čo sú takmer 4 roky absolútnej nečinnosti.

Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd zobral do úvahy svoju predošlú judikatúru, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný priesťah v konaní (napr. II. ÚS 3/00).

Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov postupom okresného súdu v predmetnom súdnom konaní, tak ako ho garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a vysloví porušenie práv a slobôd, ktoré vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd teda prikázal okresnému súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 1876/98 konať.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nariadil okresnému súdu vo veci konať bez prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi vo výške 40 000 Sk ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritérium riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu sp. zn. 7 C 1876/98. Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal tiež zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu, keď priznáva finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Právny zástupca sťažovateľa uplatnil listom zo 16. februára 2004 trovy právneho zastúpenia sťažovateľa podľa ustanovenia § 13 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za dva úkony právnej pomoci po 3 650 Sk, spolu 7 300 Sk.

Právny zástupca sťažovateľa mal správne postupovať podľa ustanovenia § 13 ods. 3 citovanej vyhlášky, ale keďže ním vypočítaná výška náhrady nepredstavuje vyššiu sumu, ako by bolo možné určiť podľa citovanej vyhlášky, ústavný súd mu priznal náhradu trov v požadovanej výške.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2004